

Nem engedték a szocialista képviselőket Somogyi és Bacsó sirjához.

Budapest, június 12. A minap a szocialista demokráta párt vezetésében felmerült az a gondolat, hogy Urnapján délelőtti kivonulnak Somogyi Béla és Bacsó Béla sirjához a kerepesi temetőbe, hogy lerójják kegyeletüket a szocialista demokráta párt két mártírjának sirja előtt. Tegnapelőtt azonban a párt úgy határozott, hogy ez a kivonulás elmarad. Mindamellett a főkapitányságon tegnap intézkedések történtek, hogy erős rendőri készültséggel vonuljon ki Somogyi és Bacsó sirjához. A rendőrszaksz vezetője azt az utasítást kapta, hogy a két sirhoz a délelőtti folyamán senkit se bocsássonak. A főkapitányság intézkedésének megfelelően Somogyi és Bacsó sirjához mintegy ötven rendőr vonult ki és megakadályozták többek között, hogy Somogyi fia virágot helyezzen édesapja sírjára.

Félízenkeltkor a szocialista párt parlamenti frakciójának huszonegy tagja érkezett ki a temetőbe Peyer Károly vezetésével. Csakhamar követte őket Kabók Lajos és Knaller Győző, akik autóján két koszorút hoztak vörös szalagokkal feldíszítva, amelyekre ez volt írva: *Utban van az igazság!* A képviselőket a rendőrszaksz vezetője nem engedte a sirhoz közeledni s figyelmeztette őket arra, hogy a sírnál semmiféle gyülekezést nem engedélyezett a főkapitányság. Rövid szóváltás után a képviselők el is távoztak, de amikor a koszorúk megérkeztek, újból vissza akartak térni a sirhoz.

Peyer Károly kijelentette a rendőrfelügyelőnek, hogy nem akarnak tüntetni, beszédet nem tartanak, csak a koszorút akarják elhelyezni. A rendőrfelügyelő azt válaszolta, hogy neki parancsa van a sírlátogatás megakadályozására és öt pernyi időt adott a

szocialista képviselőknél, hogy eltávozzanak. Peyer Károly és Peldi Gyula felháborodva tiltakozott a rendőri intézkedés ellen és mentelmi jogukra hivatkoztak. A rendőrfelügyelő azonban utasítására hivatkozott és újból távozásra szólította fel a 23 szocialista képviselőt. Az öt perc leletével a rendőrök körül fogták a képviselőket és felszólították őket, hogy távozzanak a temetőből. Egyes vonakodó képviselő: a rendőrök tuszkolni kezdtek, majd Kabók és Knaller kezéből ki is tépték a két koszorút. Dulakodás közben Knaller ördögvege is eltört, Kabók Lajos pedig jobbkezén megsebesült.

A képviselők ezután tiltakozásuk és felháborodásuk kifejezésével távoztak el a temetőből.

A temetői incidens a szocialista demokráta párt körében nagy felháborodást keltett. A párt vezetősége már tegnap délután értekezletet tartott és elhatározta, hogy az incidens miatt Peyer Károly interpellál a nemzetgyűlésben. Ülést tartott a szocialista demokráta párt központi frakciója is s elhatározta, hogy a főváros legközelebbi közigazgatási bizottsági ülésén szóváltást a temetői incidensről.

A főkapitányság illetékes ügyosztályán azt a kifejezést tették, hogy a temetőhöz kivezényelt rendőrök szabályosan jártak el, miután a főkapitányság semmiféle engedélyt nem adott a sírnál való gyülekezésre. A szocialista képviselők arra hivatkoztak ugyan, hogy csak kegyeletüket akarták leróni, de minthogy 23-an egy tömegben vonultak fel s minthogy az ő megérkezésükkor a munkásságnak meglehetősen nagy tömege gyűlt össze a közelben, erősen intézkedésre volt szükség, hogy az engedély nélküli temetői gyülekezést megakadályozzák.

Hogy folyt le a szegedi demonstráció a kormányzó mellett?

Urnapján délután fél öt órakor — amikor hirdették a tüntelést — a Korzó-Mori nyári helyiségében néhány száz ember jelent meg, hogy meghallgassa a szegedi ébredők és különböző egyesületek szónokait. A gyűlést így csak öt órakor kezdték meg, amikor az ezernégy száz lelket befogadó helyiségben körülbelül ezer ember jelent meg: állami tisztviselők, hivatalnokok, vasutasok, hölgyek és fiatal emberek. A gyűlés programja a megtámadott kormányzó iránti ragaszkodás és bizalom demonstrációja. Az ébredő szónokok azonban nem egyszer tértek el ettől a programtól és a nagyon jól ismert ébredő szövegekkel politizáltak. Az első padsorban megjelent a gyűlésen Somogyi Szilveszter polgármester és Csengeri János rektor, az egyetem képviselője.

Czigler Arnold nyitotta meg a gyűlést, aki kifejtette, hogy innen Szegedről, ahonnan elindult Horthy Miklós, vissza kell venni a frívól vörös támadást. Amikor a kormányzó nevét említette, a megjelentek viharosan élették és tüntettek mellette.

Dr. Tóth Imre beszélt ezután. Kijelentette, hogy ez a gyűlés is demonstráció, hogy „*valamennyien*”, akik a keresztény polgári társadalomért dolgoznak. Ez a város nem értekel akkor, amikor a megtámadott kormányzóról van szó.

— Az októberi szédelgés csapatait szedi össze, mondotta. Szűzöntő idők ezek. Megmozdult a radikális csákány, a liberális feszítő kar.

— Le velük! — zugta a tömeg.

— A posványból jönnek ezek elő és a temetéseken piros koszorúkat mernek vinni, a gomblyukákban pedig megjelenik a piros székfü. A parlamentben pedig azt mondják, jön az új október! Ez nem más, mint kelmézés!

— A kormányzó ur elleni támadás azonban fölrázta a keresztény társadalmat. Annak a nagy magyarnak nevét akarják beszenyezni, aki meghódította az országot a kalóztól!

— Éljen Horthy Miklós! — áll fel újra a tömeg.

— Ez a támadás — folytatta — nem csak a kormányzó ellen indult, de

az egész keresztény magyar nemzet ellen. A Somogyi-Bacsó-ügy az egész nemzetet akarták diszkreditálni a külföld előtt. A keresztény polgári társadalomban azonban van annyi erő, hogy ezeket a politikai hiéneákat ártalmatlanná tegye. *Mi teljesen a törvény alapján állunk.* Ezek azonban a tekintélyeket akadják lerombolni és tekintélyek nélkül nem lehet országot elképzelni.

— Aki föl akar gyújtani egy épületet, azt lecsukják és aki az állam fejé ellen mer menni, az még mindig szabadság jár! A vakondjárásnak vége legyen, mi keresztény Magyarországot akarunk. Harcot akarunk, csatát kezdünk és ennek a harcnak sikere nem lehet kétséges.

Ezután határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben a gyűlés kijelenté, hogy a szegedi keresztény polgári társadalom megdöbbenéssel nézi a kormányzó ellen indított vakmerő támadást és azt elítéli. *Tántoríthatatlan hűséggel, ragaszkodással, bizalommal és hódolattal viselkednek a kormányzó személye iránt és elhatározzák, hogy a város hatóságától kéni fogják, hogy Szeged egyik főutcáját, vagy terét Horthy Miklósról nevezzék el.*

— Ezzel a fogadalommal végzem szavaimat, mondotta végül, hogy mi csak akarunk lenni a magyar portán és a keresztény Magyarországgal élünk, vagy halunk!

Korom Mihály bejelentette, hogy a gazdasági társadalom sem törheti szót nélkül a vakmerő támadást.

Ezután a keresztényszocialisták nevében Üveges titkár következett. Először természetesen a szocialista tömegkről beszélt és kétségbe vonta, hogy egyáltalán van-e ilyen.

— Utálattal tiltakozunk mi is a galád támadás ellen. Nincs hiányabb, ha valaki a saját fészébe piszkít be, nincs hiányabb, ha a keresztény Beniczky a magyarság ellen támad.

— Az a faj — mondotta ezután izzó hangon, — amelyet magunkhoz emelünk a piszokból, az most is aljasul rágalmazza ezt a nemzetet...

— A zsidók! — kiáltották mindenfelől.

— Tenni kellene valamit, nem beszélni! — zugták.

— Mi sem akarjuk védeni a gyilkosokat — folytatta —, de tiltakozunk, hogy a jogrendet maguknak szíjítsák ki. Nekünk is vannak halottaink, akiket a papirosbakkancs ölt meg...

— Le a zsidókkal... — kiáltották.

— Ha benyújtják a számlát, hár szdmoljunk le, — harsogta Üveges. Völtre leveleit mindig azzal fejezte be: *Írjátok ki a gart!* *En is azt mondom innen: írjátok ki a gart!*...

A hatalmas éljenzésben elveszték az egyes közbekiáltások.

Ezután egy egyetemi hallgató jelentette be, hogy a szegedi ezer fajúmagyar egyetemi hallgató nem politizál, de ennél a demonstrációnál nekik is fel kell emelni szavukat. *A szegedi fajúmagyar egyetemi hallgatósdág már-már sujtani akart, mikor hallotta a támadást, de későbbre tartották az erőt.*

Czigler Arnold a Baross-Szövetség nevében beszélt, majd Balló titkár fölolvasta, hogy kik jelelték be csatlakozásukat a demonstrációhoz. Csatlakoztak: Dorozsma község, Balvárosi Függetlenségi Kör, cserkészek, ébredők, vasutasok, KANSz Véderőgyüle, Alsóvárosi Népkör, Központi Társadalmi Kör, Hadastyán Egyesület,

A tanács békés megegyezést keres a földbérlelőkkel.

Több ízben foglalkozott már a *Dél-magyarország* azzal a kormányrendelettel, amely — ugyszólván — megmáskozza a földhasznbéréket és amelynek végrehajtása több millió dával csökkentheti a város költség-előírát jövedelmét. Ez a rendelet nagyjából azt mondja ki, hogy a földbérbuza métermázsánkénti váltás-éra nem lehet több huszonöt aranykoronánál, még pedig olyan aranykoronánál, amelynek szorzószáma a pénzügyminiszter által az aranyvámokra megállapított mindenkor szorzószám, vagyis jelenleg a hivatalos tízenhét ezer helyett tízennégyezeröt száz. Kimondja ezenkívül a rendelet azt is — és épen ez a súlyosabb része —, hogy azok a bérlelők, akik két mázsa buzabérnél többet fizetnek egy hold földért, a bírósághoz fordulhatnak a földbér újból való megállapításáért.

A közgyűlés — a tanács javaslatára — kimondta, hogy a kormány földbérrendeletét végrehajlja ugyan, de a rendelet ellen feiratilag tiltakozik és kifogásolja, hogy azt a kormány a leginkább érdekelt városok meghallgatása nélkül adta ki. A rendelet végrehajtásának előkészítésére Bokor Pál polgármesterhelyettes elnökletével bizottságot küldött ki a közgyűlés és abban helyet biztosított az érdekelt földbérlelők képviselőinek is. Ez a bizottság a napokban ülésezett és határozatáról a pénzügyi tanácsülésen referált Bokor Pál polgármesterhelyettes a tanácsnak.

Elmondotta Bokor Pál, hogy a bizottság, amelyben a gazdasági egyesület tagjai és szakértői is helyet foglaltak, majdnem egyhangulag hozta meg határozatát. Elsősorban a város érdekeit véte figyelembe és propozícióját

A legelőföldek hasznosítása.

A kormány földbérrendelete következtében a várost előre áthatólag jó néhány millió dollár kár éri. A város tanácsának így gondoskodnia kell arról, hogy ezt a jövedelemcsökkenést valamilyen módon ellensúlyozza és biztosítsa a költségvetés egyensúlyát. Az utóbbi időben — valahányszor valamilyen nagyobb és állandó jellegű kiadás merült fel, a város rendszerint a közlegelő területekből hasított ki néhány száz, vagy ezer holdat és azt termőföldeként hasznosította. Így történt a fogadalmi templom továbbépítésének elhatározásakor és ez történt akkor is, amikor az egyetem számára szavazott meg jelentékenyebb segítséget a közgyűlés. A közlegelőkből hasították ki a virézek földjét is. Így a város közlegelő területe több mint ötven százalékkal csökkent. A közgyűlésen minden egyes közlegelő csorbítás alkalmával nagy vita támadt az állattenyésztésről. Az egyik párt, a konzervatív élesen tiltakozott a közlegelő fölpárcellázása ellen, amelyben az állattenyésztés érdekeinek veszélyeztetését látta. A másik párt — és ennek szószólója éppen a konzervatív polgármester-helyettes volt

MANSz és a Baross-Szövetség.

A hallgatósdág ezután még nem akart szétszórni, hanem hangosan dr. Széchenyi Istvánt követelte.

— Öt esztendő után mindent megbocsá oit a magyarság... — kezdte beszédét azonnal Széchenyi, mire a tömeg felkiáltott:

— *Élég sajnós!*

... és most még mernék neki támadni a kormányzón keresztül az egész nemzetnek. *Beniczky Ödön elme-gyógyintézetbe való, de akik erre fölhasználták, azok börtönbe valók!* Semmi helye most a politikában a királykérdésnek. *Nem azt kell kérdezn, hogy ki legitimista, hanem csupán azt, hogy magyar vagy-e, vagy nemzetközli!* E szó erejével akarjuk meggyőzni a nemzetköziet,

de ha nem tudjuk meggyőzni, akkor megfojtjuk őket, mint egy kukacot!

Dörgő éljenzés után így folytatta Széchenyi:

— *Izgatni szeretnék, lángcsóvával felgyújtani az egész országot...*

— A zsidók ellen, — kiáltották.

Széchenyi ezután befejezte beszédét, a tömeg elénekelt a Himnusz, majd csöndben széjjel oszlott.

abból a szempontból állította össze, hogy a város költségvetése a földbér revidálása következtében ne veszítse el egyensúlyát. A bizottság propozíciója a következő:

A homokföldéknél azok, amelyeknek holdankinti bére mástól mázsa buzánál kevesebb, nem kerülnek revízió alá. A feketeföldéknél két métermázsas a minimális bér. A drágább földek bérének redukciójára progresszív kulcsot javasol a bizottság. A kulcs szerint a három métermázsas bérű földek bére tíz kilóval csökken úgy, hogy a két mázsan felüli buzamennyiség tíz százaléka a leirandó. A négy mázsas bérű földek bére 375 mázsa lesz, a negyedik mázsa huszonöt százalékaival kevesebb. Az öt mázsasé 440, a hat mázsasé 495, a hét mázsasé 540, a nyolc mázsasé 575 mázsa lesz. *A bér alapja egységesen úgy a homok, mint a feketeföldéknél a buza.*

Kimondta a bizottság, hogy helyszíni vizsgálatot csak azokon a parcellákon tart, amelyeknek bérlelői külön panaszt emelnek.

A tanács a bizottság javaslatát elfogadta és kimondta, hogy azt jóváhagyás végett a júniusi közgyűlés elé terjeszti. A vita során a tanács egyik hozztérő tagja kijelentette hogy a rendelet így is öt-hat milliárd koronával csökkent a város jövedelmét, a tanácsban azonban az az álláspont alakult ki, hogy el kell fogadni a bizottság javaslatát, amely talán mód lesz a bérlelőkkel való békés megegyezésre és így a város talán megszabadul attól a pörrengetegtől, amelyet a rendelet alapján a bérlelők indítanak a város ellen a bérek bírói megállapításáért.